

center for
sociale medier, tech
og demokrati

 digitaliserings
ministeriet

Faktaark

Adgang nægtet: Når tech-giganter er dørmænd for forsker adgang til data

I 2023 brugte flere end ni ud af ti danskere sociale medier som Facebook, TikTok, Instagram, Snapchat, LinkedIn eller X. Jo mere tid vi bruger online, desto flere data afleverer vi til de platforme, vi bevæger os på. Mens tech-giganterne på den ene side har næsten ubegrænset adgang til data om sine brugere og derfor indgående viden om danskerne, har vi som samfund generelt begrænset viden om omfanget af og anvendelsen af de oplysninger og data, som tech-giganterne er i besiddelse af. Adgang til disse data er en afgørende forudsætning for, at vi kan forstå det digitale liv, og hvordan det påvirker samfundet.

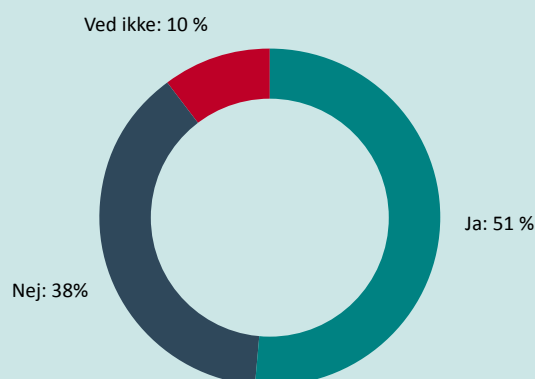
Center for sociale medier, tech og demokrati har taget temperaturen på danske forskningsmiljøers adgang til data fra tech-giganterne, på tærsklen til at nye europæiske regler om dataadgang får effekt.

X og Facebook er både de hyppigst undersøgte platforme og de mest undgåede platforme.

- Knap halvdelen af de adspurgte forskere har tidligere brugt data fra hhv. X (49 pct.) og Facebook (46 pct.).
- Halvdelen af de adspurgte forskere (51 pct.) har undgået specifikke af tech-giganternes platforme i deres forskning, fordi de ikke har kunnet få adgang til data fra platformen eller søgemaskinen.
- Blandt de forskere, der har undgået specifikke af tech-giganternes platforme i deres forskning, har 65 pct. undgået at bruge data fra Facebook, 53 pct. har undgået X, og 36 pct. har undgået Instagram.

Figur 1

Har du undgået specifikke meget store onlineplatforme eller søgemaskiner i din forskning, fordi du ikke kunne få adgang til data fra platformen/søgemaskinen?

Anm.: n = 222

Kilde: Center for sociale medier, tech og demokrati, 2024

Hver tredje har måtte redesigne et forskningsprojekt pga. udfordringer med dataadgang.

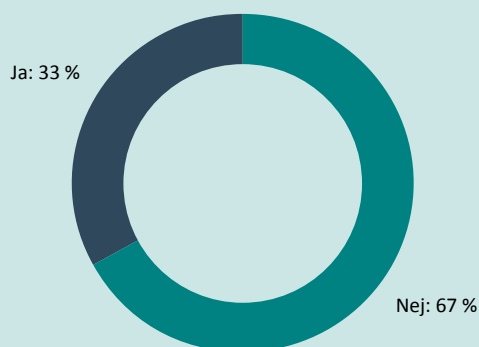
- 51 pct. har oplevet , at dataadgangen blev ændret i løbet af forskningsprojektet
- 46 pct. har oplevet ikke at kunne få adgang til de data de oprindeligt havde forventet
- 43 pct. har oplevet at blive usikker på om forskningsprojektet var i strid med platformens eller søgemaskinens servicevilkår

Tech-giganternes servicevilkår står i vejen for forskning.

- Godt to ud af fem (44 pct.) af de adspurgte forskere angiver, at der er metoder til dataindsamling og forskningsdesign, som de undgår, fordi de er bekymret for ikke at overholde tech-giganternes servicevilkår.

Figur 2

Har du nogensinde måttet redesigne et forskningsprojekt pga. udfordringer med dataadgang?

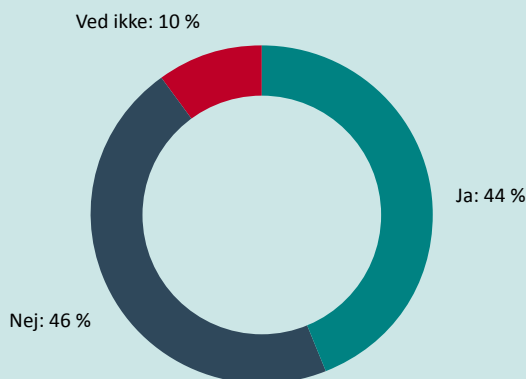

Anm.: n = 222

Kilde: Center for sociale medier, tech og demokrati, 2024

Figur 3

Har du undgået metoder til dataindsamling eller undersøgelsesdesign, fordi du var bekymret for ikke at overholde en meget stor onlineplatforms eller søgemaskines servicevilkår?

Anm.: n = 222

Kilde: Center for sociale medier, tech og demokrati, 2024

Citat: Om tech-giganternes opstilling af betingelser for dataadgang

Tech-giganterne har mulighed for at begrænse både adgangen til og anvendelsen af data, f.eks. ved at opstille en række betingelser for, hvordan data må bruges. Disse betingelser kan i praksis være svære for forskere at efterleve. Det kan i den grad kompromittere den frie forskningsret, at tech-giganterne på den måde kan styre forskning. Den frie forskningsret lider også, hvis tech-giganterne er medbestemmende om, hvilke forskere og forskningsteam der kan opnå adgang til data.

Opsætning af forskellige vilkår og betingelser for forsker adgang til data kan i sidste ende betyde, at forskning i data fra tech-giganterne risikerer at ske på tech-giganternes præmisser og nåde.

– Anja Bechmann, professor og leder af DATALAB, Aarhus Universitet